

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
w Warszawie**

RWA-61-40-08/AZ

Warszawa, dn. 1 października 2008 r.

DECYZJA Nr RWA- 40 /2008

I. Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do treści art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 134, poz. 939)

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów przeciwko **Zakładowi Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. z siedzibą w Siedlcach uznaje się**, że działanie polegające na stosowaniu we wzorze umowy dla odbiorców indywidualnych na wywóz odpadów komunalnych postanowienia o treści:

„Zmiana cen, stawek opłat oraz struktury opłat nie wymaga zmiany umowy” (§ 5 pkt 6),

stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, polegającą na stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego, co stanowi naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 1 w związku z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

i stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem 7 lipca 2008 r.

II. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do treści art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 134, poz. 939) po przeprowadzeniu postępowania w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

nakłada się na Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. z siedzibą w Siedlcach, karę pieniężną w wysokości **5 000,- zł** (słownie: pięć tysięcy złotych złotych), płatną do budżetu państwa, z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w punkcie I sentencji niniejszej decyzji.

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura w Warszawie w związku z przeprowadzonym postępowaniem wyjaśniającym mającym na celu ustalenie, czy na lokalnych rynkach usług odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości oraz składowania odpadów komunalnych na terenie własności miejscowej Delegatury zachodzą okoliczności wskazujące na możliwość naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uzasadniające wszczęcie postępowania antymonopolowego, postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, bądź naruszenie chronionych prawem interesów konsumentów uzasadniające podjęcie działań określonych w odrębnych ustawach (sygn. RWA-401-2/07/GM) przeprowadził kontrolę treści wzorca umowy dla odbiorców indywidualnych na wywóz odpadów komunalnych stosowanego w obrocie konsumenckim przez **Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. z siedzibą w Siedlcach** (dalej: Zakład lub Spółka). Wyniki wstępnej analizy treści postanowień tego wzorca dały podstawę do sformułowania wniosku, że jedno z nich jest zbieżne z brzmieniem postanowień wpisanych już do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c., prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

W związku z powyższym, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura w Warszawie postanowieniem z dnia 2 czerwca 2008 r. wszczął przeciwko Zakładowi Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. w Siedlcach postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów pod zarzutem podejrzenia stosowania postanowienia wzorca umownego, które zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego (dalej: k.p.c.), co może stanowić naruszenie art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Jednocześnie postanowieniem z dnia 2 czerwca 2008 r. Prezes Urzędu zaliczył w poczet materiałów dowodowych następujące **dokumenty** uzyskane w trakcie prowadzonego z urzędu postępowania wyjaśniającego (sygn. RWA-401-2/07/GM):

- Pismo Nr L.dz. 2335/2007 z dnia 6 grudnia 2007 roku Zakładu Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. w Siedlcach;
- Odpis z Krajowego Rejestru Przedsiębiorców (stan na dzień 26 listopada 2007 r.);
- Wzorzec umowny: *Umowa na wywóz odpadów komunalnych dla odbiorców indywidualnych.*

Zawiadamiając Zakład o wszczęciu przedmiotowego postępowania, Prezes Urzędu wezwał go również do ustosunkowania się do zarzutu zawartego w postanowieniu o wszczęciu tego postępowania oraz do przekazania wskazanych w piśmie informacji o zakresie czasowym posługiwania się w obrocie zakwestionowanym wzorcem umowy oraz o liczbie umów zawartych pomiędzy przedsiębiorcą a klientami.

W odpowiedzi na zawiadomienie Prezesa Urzędu o wszczęciu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, Zakład ustosunkował się do postawionego mu zarzutu, uznając go za zasadny oraz nadesłał stosowne informacje i wyjaśnienia, których zażądał Prezes UOKiK (pismo z dnia 19 czerwca 2008 r.). Jednocześnie Spółka poinformowała o zamierzonym aneksowaniu wszystkich umów na

wywóz odpadów komunalnych zawartych z dotychczasowymi klientami indywidualnymi, które zawierały zakwestionowane przez Prezesa UOKiK postanowienie. Zakład poinformował, że na dzień wszczęcia przedmiotowego postępowania kwestionowana klauzula znajdowała się w 95 umowach. Do dnia 19 czerwca 2008 r. niedozwolona klauzula została usunięta z 84 umów. Według Zakładu pozostałych 11 umów miało zostać aneksowanych do 30 czerwca 2008 r. Ostatecznie do dnia 7 lipca 2008 r. wszystkie umowy zawierające kwestionowane postanowienie zostały aneksowane.

Pismem z dnia 4 września 2008 r. Prezes Urzędu zawiadomił Spółkę o zakończeniu postępowania dowodowego w przedmiotowej sprawie. Jednocześnie został stronie wyznaczony termin na zapoznanie się z aktami sprawy. Spółka skorzystała z tego uprawnienia w dniu 18 września 2008 r.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił, co następuje:

Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. z siedzibą w Siedlcach wpisany do Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem 0000095420 prowadzi działalność w zakresie odbioru odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości na terenie miasta Siedlce, gminy Siedlce i gminy Suchożebry oraz działalność w zakresie składowania (unieszkodliwiania) odpadów komunalnych na terenie składowiska w Woli Suchożeberskiej.

Przy zawieraniu z konsumentami umów o wywóz odpadów komunalnych Spółka posługuje się wzorcem umowy w rozumieniu art. 384 Kodeksu cywilnego (dalej: k.c.) dla klientów indywidualnych zatytułowanym: *Umowa nr...../200... na wywóz odpadów komunalnych* (włączony do akt postępowania postanowieniem z dnia 2 czerwca 2008 r.).

Po przeprowadzeniu analizy tego wzorca Prezes Urzędu ustalił, iż w jego treści znajduje się postanowienie analogiczne do postanowień wpisanych już do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c. o brzmieniu: *„Zmiana cen, stawek opłat oraz struktury opłat nie wymaga zmiany umowy”* (§ 5 pkt 6).

W załączeniu do pisma z 22 sierpnia 2008 r. Zakład przekazał nowo opracowany wzór umowy na wywóz odpadów komunalnych. Przeprowadzona przez Delegaturę UOKiK w Warszawie analiza nowo opracowanego przez Spółkę wzorca umowy wykazała, iż kwestionowane postanowienie o treści: *„Zmiana cen, stawek opłat oraz struktury opłat nie wymaga zmiany umowy”* w nowo opracowanym wzorcu umownym zostało zastąpione postanowieniem o brzmieniu: *„O zmianie wysokości cen, stawek opłat oraz struktury opłat ZLECENIOBIORCA będzie powiadamiał ZLECENIODAWCĘ na piśmie, nie później niż na okres 1 miesiąca przed dniem ich wprowadzenia. W przypadku gdy ZLECENIODAWCA nie wyraża zgody na zmianę cen, stawek opłat oraz struktury opłat może on w okresie 1 miesiąca od daty otrzymania pisemnego zawiadomienia o tych zmianach odstąpić od umowy. W takim przypadku do czasu odstąpienia od umowy obowiązują dotychczasowe ceny, stawki opłat oraz struktury opłat”* (§ 5 pkt 4).

Umowy na wywóz odpadów komunalnych zawierające niedozwolone postanowienie umowne już nieobowiązują. Spółka poinformowała Prezesa UOKiK, że do dnia 7 lipca 2007 r. wszystkie dotychczas zawarte umowy zostały aneksowane.

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, „zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów”, przez które stosownie do definicji zawartej w art. 24 ust. 2 rozumie się „godzące w zbiorowe interesy konsumentów bezprawne działanie przedsiębiorcy”.

Zbiorowe interesy konsumentów podlegają zatem ochronie przed wymierzonymi w nie naruszeniami, polegającymi na sprzecznych z prawem działaniach przedsiębiorców. Same przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie regulują konstrukcji bezprawności działań przedsiębiorcy. Działania te mogą okazać się bezprawne w razie ustalenia, że doszło do naruszenia przepisów innych ustaw, ale także zasad współżycia społecznego i dobrych obyczajów. Bezprawność jest taką cechą działania, która polega na jego sprzeczności z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Dla ustalenia bezprawności działania wystarczy ustalenie, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa. (por. *Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, Komentarz*, pod redakcją prof. dr hab. Janusza Szwajgi, Wydawnictwo CH BECK, Warszawa 2000, s. 117-118). Przepisy regulujące postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w większości mają charakter procesowy. Materialnoprawne przesłanki, istotne z punktu widzenia wydania decyzji, znajdują się w innych niż ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów aktach prawa powszechnie obowiązującego. Prezes Urzędu oceniając zachowanie przedsiębiorcy pod kątem ewentualnego naruszenia przepisów zakazujących stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, musi zatem co do zasady stosować inne akty prawa powszechnie obowiązującego i na ich podstawie stwierdzić, czy działanie przedsiębiorcy było bezprawne.

Jak wyżej wspomniano, art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów definiuje praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jako godzące w nie bezprawne zachowanie przedsiębiorcy. Jednocześnie artykuł ten zawiera przykładowe wyliczenie zachowań przedsiębiorców uważanych za naruszające zbiorowe interesów konsumentów. W otwartym katalogu zakazanych praktyk ustawodawca umieścił stosowanie postanowień wzorów umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone (pkt 1), naruszenie przez przedsiębiorcę obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji (pkt 2), nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji (pkt 3).

Aby określone zachowanie mogło zostać uznane za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów konieczne jest łączne spełnienie dwóch przesłanek, mianowicie zaistnieć musi - po pierwsze - bezprawne działanie przedsiębiorcy, które - po drugie - narusza zbiorowe interesy konsumentów.

Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. z siedzibą w Siedlcach jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Zgodnie z art. 4 pkt 1 ww. ustawy pod pojęciem przedsiębiorcy rozumie się przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, a także: (a) osobę fizyczną, osobę prawną, a także jednostkę organizacyjną nie mającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, (b) osobę fizyczną wykonującą zawód we własnym imieniu i na własny rachunek lub prowadzącą działalność w ramach wykonywania takiego zawodu, (c) osobę fizyczną, która posiada kontrolę, w rozumieniu pkt 4, nad co najmniej jednym przedsiębiorcą,

choćby nie prowadziła działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, jeżeli podejmuje dalsze działania podlegające kontroli koncentracji, o której mowa w art. 13, (d) związek przedsiębiorców w rozumieniu pkt 2 - na potrzeby przepisów dotyczących praktyk ograniczających konkurencję oraz praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Spółka prowadzi użyteczną publicznie działalność gospodarczą polegającą na świadczeniu usług w zakresie wywozu odpadów komunalnych. Zakład jest zarejestrowany w rejestrze przedsiębiorców. Wobec powyższego jest on przedsiębiorcą w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, a tym samym także w świetle art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Może być tym samym stroną postępowania w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów.

Jak wskazano powyżej, bezprawność działań przedsiębiorcy co do zasady wynika z naruszenia innych przepisów powszechnie obowiązujących, niemniej należy wskazać, iż ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów w jednym przypadku identyfikuje wprost jako bezprawne, a mianowicie działanie przedsiębiorcy polegające na stosowaniu postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone i wpisanych do rejestru, prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Jak wskazał Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w wyroku z dnia 25 marca 2004 r. (sygn. akt XVII Ama 51/03), w oparciu o art. 23a ust. 2 (obecnie: art. 24 ust. 2) można sformułować samoistną przesłankę bezprawności, jeżeli ustali się, że przedsiębiorca stosował postanowienia wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. A zatem wykazanie, że przedsiębiorca wprowadził do obrotu wzorzec umowny zawierający postanowienia o treści już wpisanej do rejestru klauzul abuzywnych stanowi wystarczającą przesłankę do uznania bezprawności działania tego przedsiębiorcy.

Należy bowiem podnieść, iż stosowanie postanowienia, które po uznaniu go przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone zostało wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień umownych, jest prawnie zakazane. Prawomocny wyrok tego Sądu, wydany po przeprowadzeniu kontroli abstrakcyjnej wzorca umowy, wskazujący treść postanowień wzorca umowy uznanych za niedozwolone i zakazujący ich wykorzystywania ma od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru klauzul abuzywnych skutek wobec osób trzecich (art. 479⁴³ k.p.c.). Przepis tego artykułu rozszerza zatem prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. *„Artykuł ten dotyczy rozszerzonej prawomocności materialnoprawnej w znaczeniu podmiotowym. Chodzi o grupę przypadków takiej prawomocności, w których wyrok z powodu szczególnego charakteru przedmiotu procesu ma powagę rzeczy osądzonej dla wszystkich i przeciwko wszystkim. Przepis bowiem wyraźnie stanowi, iż wyrok ma skutek wobec osób trzecich, od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru, wywołuje więc skutek erga omnes”* (H. Ciepla w: „Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz.” T. II, wydanie 3, s. 249). Przepis art. 479⁴³ k.p.c. stanowiąc, iż wyrok ma skutek wobec osób trzecich, nie ogranicza w żaden sposób kategorii tych podmiotów. Wyrok ma skutek wobec wszystkich, tzn. zarówno wobec przedsiębiorcy, który klauzulę wprowadził do swoich wzorców umów, jak i do każdego innego przedsiębiorcy, stosującego własne warunki umów. Należy zatem przyjąć, że wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów od chwili wpisania klauzuli do rejestru prowadzonego przez Prezesa UOKiK wywiera skutek względem wszystkich uczestników obrotu, co oznacza, że żaden z podmiotów uczestniczących w obrocie prawnym nie może posługiwać się przedmiotowym postanowieniem. W uchwale z dnia 13 lipca 2006 r., sygn

akt. III SZP 3/06 Sąd Najwyższy jednoznacznie wskazał, iż „*stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów*”. Tym samym SN przesądził, iż stosowanie klauzuli tożsamej z klauzulą wpisaną do rejestru niedozwolonych postanowień umownych, przez innego przedsiębiorcę, który nie był stroną lub uczestnikiem postępowania zakończonego wpisaniem danej klauzuli do rejestru, stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

Należy przy tym podkreślić, iż dla uznania, iż klauzula wpisana do rejestru i klauzula z nią porównywana są tożsame w treści nie jest konieczna dokładna literalna identyczność tych postanowień. Rozbieżność użytych wyrażen, zmiana szyku zdania, czy zastosowanie synonimów nie eliminuje bowiem abuzywnego charakteru ocenianego postanowienia. By zaistniała możliwość uznania dwóch postanowień za tożsame wystarczy, by hipoteza zapisu kwestionowanego w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów mieściła się w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru. „*Nie jest konieczna literalna zgodność porównywalnych klauzul. Głównym czynnikiem przesądzającym powinien być, zdaniem Sądu, zamiar, cel jakiemu ma służyć kwestionowana klauzula. Jeśli jest on zgodny z celem utworzenia klauzuli uznanej za niedozwoloną, można uznać, iż obie są tożsame*” (wyrok SOKiK z dnia 25 maja 2005 r. sygn. akt XVII Ama 46/04).

Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. w Siedlcach w wykorzystywanym w obrocie z konsumentami wzorcu umownym zatytułowanym „*Umowa nr/200 ... na wywóz odpadów komunalnych*” w § 5 pkt 6 stosował postanowienie o treści: „*Zmiana cen, stawek opłat oraz struktury opłat nie wymaga zmiany umowy*”.

Powyższe postanowienie umowne jest zbieżne w swej treści i skutkach z postanowieniem umownym o brzmieniu „*Zmiana opłaty nie powoduje konieczności zmiany umowy*”, które po uznaniu prawomocnym wyrokiem SOKiK z dnia 15 stycznia 2005 r., sygn. akt XVII Amc 2/04 za niedozwolone postanowienie umowne, zostało wpisane do rejestru niedozwolonych postanowień pod pozycją 400.

Powołana klauzula została przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznana za abuzywną z uwagi na brak zapewnienia konsumentom, w przypadku zmiany wysokości opłat, prawa do odstąpienia od zawartej umowy. W swym uzasadnieniu SOKiK stwierdził m.in., że w związku z tym, że umowa dotyczy stosunku umownego o charakterze ciągłym, powyższy zapis uniemożliwia konsumentowi jej wypowiedzenie na podstawie art. 384¹ kc, a ponadto narusza dobre obyczaje takie jak: zaufanie stron umowy, poszanowanie prawa i rzetelność przedsiębiorcy prowadząc do naruszania interesów konsumentów poprzez utrudnianie lub uniemożliwianie wypowiedzenia umowy w przypadku jej zmiany.

Uznanie, iż postanowienia umowne stosowane w obrocie konsumenckim przez Spółkę jest tożsame z postanowieniem wpisanym do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone przesądza o bezprawności tego działania. Jak wskazano bowiem powyżej, art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów formułuje samoistną przesłankę bezprawności działań polegających na stosowaniu przez przedsiębiorcę postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ k.p.c.

Dla stwierdzenia przez Prezesa Urzędu stosowania przez przedsiębiorcę praktyki, określonej w art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów konieczne jest także wykazanie, że w wyniku jej stosowania przez przedsiębiorcę naruszony został zbiorowy

interes konsumentów. Zbiorowy interes konsumentów oznacza interes dotyczący ogółu, a naruszenie tego interesu może mieć miejsce, gdy skutkami działań sprzecznych z ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku – konsumentów. Do naruszenia zbiorowych interesów konsumentów konieczne jest, by działanie przedsiębiorcy zostało skierowane nie do konkretnego adresata, lecz do adresata, którego nie da się z góry oznaczyć indywidualnie. Wobec tego działanie to jest w stanie wywołać niekorzystne następstwa w odniesieniu do każdego z konsumentów (a nie jedynie wobec określonego konsumenta) i zagraża ono, przynajmniej potencjalnie, interesom każdego z członków zbiorowości konsumentów. W niniejszej sprawie mamy do czynienia z naruszeniem interesów nieograniczonej liczby konsumentów, których nie sposób zindywidualizować. Oczywistym jest bowiem, iż działanie przedsiębiorcy jest skierowane do nieoznaczonego kręgu odbiorców – dotyczy wszystkich potencjalnych konsumentów zawierających z Zakładem umowę na wywóz odpadów komunalnych. W związku z powyższym należy stwierdzić, iż kwestionowane przez Prezesa Urzędu działanie Spółki narusza zbiorowy interes konsumentów.

Wykazanie, iż działanie Zakładu ma charakter bezprawny i narusza zbiorowy interes konsumentów, przesądza, iż działanie to ma charakter praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, o której mowa w art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Niezależnie od powyższego należy zauważyć, że w toku prowadzonego postępowania Spółka oświadczyła, iż zaprzestała stosowania zakwestionowanych niedozwolonych postanowień umownych. Zakład przekazał nowy wzorzec umowy dla klientów indywidualnych na wywóz odpadów komunalnych funkcjonujący w obrocie i jednocześnie oświadczył, że wszystkie umowy podpisane z konsumentami z wykorzystaniem zakwestionowanego wzorca umownego zostały zmienione do dnia 7 lipca 2008 r. poprzez aneksowanie uprzednio zawartych umów.

Oceniając przedstawiony przez Spółkę nowy wzorzec umowy, Prezes Urzędu uznał, iż zmiana treści wzorca nastąpiła w ten sposób, że postanowienia wzorca nie naruszają już zbiorowego interesu konsumentów.

Wobec aneksowania do dnia 7 lipca 2008 r. dotychczas obowiązujących umów i wprowadzenia przez przedsiębiorcę nowego wzoru umowy który nie zawiera w swej treści niedozwolonych postanowień umownych, zdaniem Prezesa Urzędu, uzasadnione jest uznanie, iż kwestionowana w przedmiotowym postępowaniu praktyka została zaprzestana. W związku z tym uzasadnione jest zakończenie prowadzonego postępowania rozstrzygnięciem wydanym na podstawie art. 27 ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Przepis art. 27 ust. 2 ww. ustawy stanowi, iż w przypadku, gdy przedsiębiorca zaprzestał stosowania praktyki, o której mowa w art. 24, Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i stwierdza zaniechanie jej stosowania.

Mając powyższe na względzie Prezes Urzędu uznał, iż stosowanie przez Spółkę praktyki naruszającej zbiorowy interes konsumentów zostało **zaniechane** z dniem, w którym wobec nowych klientów Spółki stosowano nowy wzór umowy niezawierający kwestionowanego postanowienia umownego oraz dokonano zmiany dotychczas obowiązujących umów zawartych przy wykorzystywaniu zakwestionowanego wzorca tj. **dnia 7 lipca 2008 r.**

Wobec powyższego orzeczono jak w punkcie I sentencji decyzji.

Stosownie do art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes UOKiK może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu, osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie, dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów wprowadziła zasadę fakultatywności kar nakładanych przez Prezesa UOKiK na przedsiębiorców, którzy dopuścili się naruszenia tego zakazu. W przypadku stwierdzenia jego naruszenia przez przedsiębiorcę Prezes UOKiK może nałożyć na przedsiębiorcę karę pieniężną.

W niniejszej sprawie zostało udowodnione, iż doszło do naruszenia przez Zakład określonego w art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zakazu stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów w sposób określony w pkt I sentencji decyzji. Charakter i uciążliwość tego naruszenia uzasadniają nałożenie na Zakład kary pieniężnej.

Nakładając karę pieniężną określoną w art. 106 ust. 1 pkt 4 ww. ustawy Prezes UOKiK wziął pod uwagę konieczność spełnienia przesłanek podmiotowych, tj. stwierdzenia, że określone w ww. przepisie naruszenie dokonane było co najmniej nieumyślnie. Konieczność brania pod uwagę przesłanki winy w przypadku stosowania kar pieniężnych określonych w art. 101 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów wynika bezpośrednio nie tylko z treści tego przepisu, ale również pozostaje w zgodzie z orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego¹.

Zgodnie z art. 83 Konstytucji RP, każdy ma obowiązek przestrzegania prawa Rzeczypospolitej Polskiej. Obowiązek znajomości i przestrzegania norm prawa ciąży tym bardziej na profesjonalnych uczestnikach obrotu rynkowego, takich jak Spółka. Podmioty profesjonalnie działające na rynku powinny mieć możliwość przewidzenia, że podejmowane przez nie działania będą uznane przez Prezesa UOKiK za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów.

W świetle obowiązujących przepisów prawa nieumyślność naruszenia przepisów ustawy nie wyklucza istnienia podstaw do nałożenia na przedsiębiorcę kary pieniężnej, choć zarazem może stanowić podstawę do złagodzenia wymiaru kary.

Zdaniem Prezesa UOKiK, opisane w niniejszej decyzji działania podejmowane przez Spółkę powinny być jej się kojarzyć z nieuchronnością naruszenia zbiorowego interesu konsumentów. Należy zarazem przyznać, że w zgromadzonym materiale dowodowym nie ma jednoznacznych dowodów wyraźnej intencji Zakładu naruszenia tych interesów. Zebrane wyjaśnienia i informacje mogą wskazywać na nieumyślność działania Spółki.

Niezależnie od powyższego, już stwierdzenie nieumyślności zakwestionowanej praktyki daje podstawę do nałożenia na Zakład kary pieniężnej, o której mowa w art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Art. 106 ust. 1 pkt 4 ww. ustawy przewiduje możliwość nałożenia na przedsiębiorcę kary pieniężnej w wysokości nie większej niż 10% przychodu, osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary. Ustawa nie przesądza bezwzględnie wysokości kary nakładanej przez Prezesa UOKiK, który decyduje o tym w każdym konkretnym przypadku, kierując się założeniem, że sankcja musi spełniać zarówno funkcję

¹ Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 1 marca 1994 r. (sygn. akt U 7/93).

represyjną, jak i prewencyjną (dyscyplinującą). Przy ustalaniu wysokości kar pieniężnych, o których mowa w art. 106-108, Prezes UOKiK powinien wziąć pod uwagę w szczególności okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy (art. 111 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów).

Biorąc pod uwagę stopień naruszenia interesu publicznoprawnego w niniejszej sprawie, organ antymonopolowy postanowił nałożyć na Zakład karę pieniężną.

Ustalając wysokość nałożonej na Spółkę kary pieniężnej, Prezes UOKiK wziął pod uwagę następujące okoliczności, przemawiające za nałożeniem kary i uwzględnione przy określaniu jej wysokości:

- stwierdzona praktyka istotnie naruszała interesy konsumentów, gdyż przyznawała przedsiębiorcy prawo do samodzielnego decydowania po jakiej cenie świadczy usługę dla konsumentów, zarazem ograniczając prawo konsumenta do odstąpienia od umowy w przypadku zmiany cen;
- stwierdzone naruszenie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów miało charakter długotrwały. Zakwestionowana praktyka była bowiem stosowana od 1 maja 2003 r.
- stwierdzone naruszenie polegało na stosowaniu postanowienia umownego wpisanego do powszechnie dostępnego rejestru klauzul niedozwolonych. Było ono zatem naruszeniem tego rodzaju, że przedsiębiorca z łatwością mógł mu zapobiec. Mimo to nie dopełnił wymaganego od profesjonalnych uczestników obrotu prawnego wymogu należytej staranności i nie dochował zgodności stosowanych umów w ww rejestrze.

Prezes UOKiK wziął pod uwagę następujące okoliczności – odnoszące się do charakteru naruszenia i stanowiące ocenę podmiotowej strony czynu przedsiębiorcy – przemawiające za ustaleniem wysokości kary na niskim poziomie:

- ograniczone skutki praktyki określonej w pkt I sentencji decyzji wynikające z faktu, iż w świetle deklaracji Zakładu zasadniczo nie korzystano z uprawnień wynikających z postanowienia umownego uznanego za naruszające zbiorowe interesy konsumentów;
- Spółka nie była dotąd adresatem decyzji stwierdzającej stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów;
- ograniczony zasięg oddziaływania naruszenia, które w praktyce dotyczyło kilkudziesięciu klientów Zakładu.
- Spółka uznając zarzut niezwłocznie podjęła działania w celu zaniechania stosowania praktyki. Podjęte działania zakończyły się ostatecznie zaniechaniem stosowania zarzucanej praktyki w dniu 7 lipca 2008 r.
- w toku postępowania Spółka czynnie współdziałała z Prezesem Urzędu, składając wszystkie niezbędne dokumenty i wyjaśnienia;
- okoliczności sprawy mogą wskazywać na nieumyślny charakter naruszenia przez Zakład zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Przy ustalaniu wysokości kary Prezes Urzędu przyjął za podstawę obliczeń kwotę odpowiadającą wysokości przychodu osiągniętego przez Spółkę z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej w 2007 r. wynoszącego 3 768 494,11 zł. Stosownie do zapisu art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy, maksymalna kara może stanowić 10 % przychodu, co stanowi kwotę 376 849,41 zł.

Kara nakładana przez Prezesa Urzędu na podmioty, które dopuściły się stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów służy podkreśleniu naganności ocenianych zachowań. Decydując o nałożeniu kary i jej wysokości wzięto pod uwagę wszystkie ww. okoliczności. Orzeczona kara powinna stanowić dolegliwość dla uczestnika niniejszego postępowania, tak, aby jej nałożenie skutkowało w przyszłości zapobieżeniem zaistnienia podobnych sytuacji. Z drugiej strony należy też podkreślić wymiar edukacyjny i wychowawczy zastosowanego środka oraz wyrazić nadzieję, że odniesie on spodziewany skutek na przyszłość. Poza wymiarem indywidualnym kary, należy zwrócić uwagę na jej wymiar ogólny, funkcję odstrasżającą i wychowawczą w stosunku do innych uczestników rynku. W świetle powyższych okoliczności wysokość kary ustalono na poziomie **5 000, - zł** (słownie: pięciu tysięcy złotych zł.). Nałożona kara stanowi **ok. 1,33 %** jej maksymalnej wysokości. Oceniając powyższe – występują okoliczności łagodzące – i ich zastosowanie wpłynęło na ustalenie ostatecznego wymiaru kary. Jak wykazano w uzasadnieniu decyzji Spółka zaniechała stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. W ocenie Prezesa Urzędu kara wymierzona w tej wysokości jest adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Prezes Urzędu, kierując się potrzebą zdecydowanego przeciwdziałania stosowaniu praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów uznał, że orzeczona kara powinna stanowić dolegliwość dla uczestnika niniejszego postępowania. W tym przypadku kara powinna spełnić jednak przede wszystkim funkcję prewencyjną i wychowawczą, tak, aby zapobiec w przyszłości naruszeniom przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Wobec powyższego orzeczono jak w punkcie II sentencji tej decyzji.

Zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów: NBP o/o Warszawa Nr 51101010100078782231000000.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.) – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury w Warszawie.

Otrzymuje:

Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o.

ul. 11-go Listopada 19

08-110 Siedlce

